

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій
полковник служби цивільного захисту
Вячеслав БОЙЦОВ

« ____ » _____ 2025 року

ПЛАН-КОНСПЕКТ на проведення заняття з профільної підготовки з особовим складом МРЦ ШР ДСНС України

« ____ » _____ 20__ р.

Тема: Основні положення Кодексу цивільного захисту України

Навчальна мета: Доведення до особового складу теми лекції

Час: 2 години

Навчально-матеріальне забезпечення:

План-конспект

- 1. Визначення та принципи цивільного захисту.**
- 2. Єдина державна система цивільного захисту (ЄДСЦЗ).**
- 3. Права та обов'язки громадян.**
- 4. Запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.**
- 5. Повноваження суб'єктів цивільного захисту.**

Нормативно-правові акти та література:

1. Конституція України;
2. Кодекс цивільного захисту України (№ 5403-VI від 02.10.2012).
3. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану" (№ 1550-III від 16.03.2000).
4. Постанова КМУ "Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту" (№ 11 від 09.01.2014).
5. Постанова КМУ "Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями" (№ 368 від 24.03.2004).
6. Постанова КМУ "Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій" (№ 841 від 30.10.2013).
7. Постанова КМУ "Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях" (№ 444 від 26.06.2013).
8. Постанова КМУ "Про затвердження Порядку обліку надзвичайних ситуацій" (№ 738 від 09.10.2013).

Кодекс цивільного захисту України — це фундаментальний документ, що закладає правову основу для функціонування всієї системи цивільного захисту в державі. Він детально регламентує відносини між органами влади, підприємствами, установами, організаціями та громадянами щодо захисту життя, здоров'я, майна та навколишнього середовища від надзвичайних ситуацій.

1. Визначення та принципи цивільного захисту

Цивільний захист як функція держави. Це не просто набір заходів, а системна функція, спрямована на запобігання надзвичайним ситуаціям, ліквідацію їх наслідків та надання допомоги постраждалим. Це діє як у мирний час, так і в особливий період (наприклад, у разі воєнного стану).

Основні принципи: Кодекс закріплює ключові принципи, на яких ґрунтується вся система:

Гарантування прав громадян: Держава зобов'язується забезпечити конституційні права громадян на захист життя, здоров'я та власності.

Комплексний підхід: Завдання цивільного захисту вирішуються в сукупності, з урахуванням усіх можливих ризиків.

Пріоритетність: Найвищим пріоритетом є рятування життя та збереження здоров'я людей.

Гласність: Населення має право на доступ до інформації про надзвичайні ситуації.

2. Єдина державна система цивільного захисту (ЄДСЦЗ)

Це центральний елемент Кодексу, який описує організаційну структуру цивільного захисту. ЄДСЦЗ — це нерозривна сукупність органів управління, сил та засобів, які діють на різних рівнях:

Загальнодержавний рівень: Координується Кабінетом Міністрів України, а безпосереднє керівництво здійснює Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).

Регіональний рівень: Організується в областях та місті Києві місцевими державними адміністраціями.

Місцевий рівень: Діє на рівні районів, міст, селищ, сіл.

Об'єктовий рівень: Стосується конкретних підприємств, установ та організацій.

Кожен рівень має свої органи управління, сили (оперативно-рятувальна служба, аварійно-рятувальні формування, добровільні формування тощо) та матеріальні ресурси.

3. Права та обов'язки громадян

Кодекс чітко розмежовує права та обов'язки громадян, щоб забезпечити їхню активну участь у системі цивільного захисту.

Права:

Отримання достовірної інформації про надзвичайні ситуації.

Забезпечення засобами індивідуального та колективного захисту.

Участь у заходах цивільного захисту.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок надзвичайної ситуації.

Обов'язки:

Дотримуватися правил поведінки та безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Вивчати способи захисту та надання домедичної допомоги.

Повідомляти про виникнення надзвичайних ситуацій до відповідних служб.

Дотримуватися правил пожежної безпеки, протиепідемічних, протиепізоотичних та інших режимів.

4. Запобігання та реагування на надзвичайні ситуації

Запобігання: Кодекс підкреслює пріоритетність превентивних заходів. Це включає: Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій.

Розробку та реалізацію державних і регіональних програм цивільного захисту.

Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.

Будівництво захисних споруд (сховищ, протирадіаційних укриттів).

Реагування: Кодекс регламентує порядок дій у разі виникнення надзвичайної ситуації. Це включає:

Оповіщення населення.

Евакуацію.

Проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт силами ДСНС, аварійно-рятувальних служб, формувань цивільного захисту, а також із залученням інших сил та засобів (Збройні сили, правоохоронні органи).

Гасіння пожеж, ліквідація наслідків радіаційного, хімічного, біологічного зараження.

5. Повноваження суб'єктів цивільного захисту

Органи державної влади та місцевого самоврядування: Кодекс детально розписує їхні повноваження щодо координації, управління та забезпечення цивільного захисту на відповідних територіях.

Суб'єкти господарювання (підприємства): На них покладається відповідальність за: Забезпечення виконання заходів цивільного захисту на своїх об'єктах.

Забезпечення своїх працівників засобами захисту.

Створення об'єктових формувань цивільного захисту.

Кодекс цивільного захисту України є всеосяжним документом, що охоплює всі аспекти, пов'язані з безпекою населення та території держави. Він є основою для розробки інших нормативно-правових актів і програм у цій сфері.

План-конспект склав:

Фахівець відділу персоналу

старший лейтенант служби цивільного захисту

Денис ЮЩЕНКО

«__» _____ 2025 року